

Kedves Olvasóink!

Közeledik július 7-e a harmadik Palóc Búcsú időpontja. Kérjük minden olvasónkat, hogy tisztelje meg jelenlétével ünnepünket, hívja meg szeretteit, ismerőseit, erősítsen meg minket, szervezőket, herencsenyieket, hogy hitünkért, palócságunkért vállalt fáradozásaink nem hiábavalóak.

A Herencsényi Palóc Búcsú programja 2007. július 7. szombat

9.00–9.30 – Gyülekező Herencsény központjában.

Herencsény Balassagyarmattól 22 kilométerre található, a Balassagyarmat–Szügy–Mohora–Cserháthaláp–Cserhátsurány–Herencsény útvonalat kell követni.

A Hatvan–Salgótarján útról a 26-os kilométerkő közelében kell Hollókő felé fordulni, majd Alsótoldnál Mohora felé kell folytatni az utat. Innen Cserhátszentivánon keresztül közelíthetjük meg a falut.

Az autóknak illetve autóbuszoknak parkolóhelyet biztosítunk.

9.30 – Herencsény címerének és zászlájának bemutatása, megszentelése, rövid üdvözlések, majd a búcsú sok menete elindul a Gyűrki-hegyre.

Kérünk mindenkit, hogy vegyenek részt a címer és zászló megszentelésén, és együtt vonuljunk fel a kereszthez. A falvakból érkezett szervezett csoportok a herencsenyiek után egymást követik. Az egyes falusi csoportokban elől haladnak a népviseletben öltözöttek, utánuk a civil ruhások. Azok a vendégek, akik egyéni program szerint érkeztek, az egyes falvak civil résztvevői közé állnak. A vonulás útvonala 2,9 kilométer.

11.00–12.30 – Szabadtéri ünnepi szentmise a Palócok Vigyázó Keresztje előtt.

A misét **Beer Miklós** váci megyéspüspök celebrálja, ünnepi beszédet mond **Csáky Pál**, a szlovákiai Magyar Koalíció Pártja elnöke, és megyénk képviseletében **Becsó Zsolt**, a Nógrád Megyei Önkormányzat elnöke. Megtisztelik rendezvényünket magyarországi és szlovákiai egyházi és társadalmi személyiségek, országgyűlési képviselők, európai parlamenti képviselők.

A mise során a palóc falvak népviseletes küldöttei egy hitünkért, nemzetünkért, palócságunkért elmondott könyörgés mellett – a községükből hozott – virágot, vagy amennyiben az elmúlt években nem vettek részt a Palóc Búcsún, egy marék földet helyeznek a kereszt tövéhez.

Hálaadás

Köszönöm Istenem az édesanyámat!
Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat!
Körülvesz virrasztó áldó szeretettel.
Értem éjjel-nappal dolgozni nem restel.
Áldott teste, lelke csak érettem fárad.
Köszönöm, Istenem az édesanyámat.

Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este imádság száll Hozzád, gyermekéért esdve.
Köszönöm a szívét, mely csak értem dobban – itt e földön senki sem szerethet jobban! –
Köszönöm a szemét, melyből jószág árad, Istenem, köszönöm az édesanyámat.

Te tudod, Istenem – milyen sok az árva,
Aki oltalmadat, vigaszodat várja.
Leborulva kérek: gondod legyen rájuk,
Hiszen szegényeknek nincsen édesanyjuk!
Vigasztald meg őket áldó kegyelmeddel,
Nagy-nagy bánatukat takard el, temesd el!

Áldd meg édesanyám járását-kelését,
Áldd meg könnyhullatását, áldd meg szenvedését!
Áldd meg imádságát, melyben el nem fárad,
Áldd meg két kezével az Édesanyámat!

Halld meg jó Istenem, legbuzgóbb imámat:
Köszönöm, köszönöm az édesanyámat!!!

Dsida Jenő

Délután és este kulturális műsorok

21.00–22.00 – Fiatalok fáklyás felvonulása a hegyre.

22.00 – Szabadtéri bál

A nap során a Művelődési ház körül népi meseterek árulják portékáikat.

Az anyai szeretet ereje

A temetőn Terény felé eső oldalán, a kerítés mellett domborodik egy kis sírhalom. Rajta egy sokszor megmetszett télizöld bokor, a megszükkült sírkő alig olvasható. Közel kilencven éve temették oda édesapám bátyját, Janikát, akinek mindössze hét évet adott a Teremtő. Nagymamám, Hevér Mária haláláig mély fájdalommal és nagy szeretettel beszélt róla, elsőszülött gyermekéről. Nagyon jó kisfiú volt, szelíd és okos. Valamikor 1913 környékén születhetett, és 1920–21-ben halt meg, hiszen az 1922 januárjában született édesapám már ismét a János nevet kapta.

Gyermekekoromban még hét kis sírhalom sorakozott egymás mellett, egyszerre haltak meg valamennyien. Az akkor gyógyíthatatlan torokgyík ölte meg őket néhány nap alatt, mintha az első világháború poklában nem pusztult volna el elég fiatal élet. A többi sírhalomból talán egy-kettő maradt. Mi még édesanyámmal – közel harminc évvel nagymama

halála után – halottak napján gyertyát gyújtunk Janika sírján.

Most ha élne, már jóval túl lenne a kilencvenen, de emlékünkből mindig megmarad Janikának. Nagymama emléket állított a mi lelkünkben is, amikor mesélt róla. Szinte magam is látom azt a fájdalmas napot, amikor Janika szomorúan, bágydultan jött meg az iskolából. Aztán a betegség gyorsan legyűrte, már nem tudott beszélni, csak feküdt, és némán nézte a kezét szorongató kétségbeesett édesanyját. Némáságában fájdalmát könnyei jelezték, a lepergő sós cseppek árkot martak a szeme sarkától az arcába. A fiú és az anya egymás kezét fogva, riadt tekintet-

tükkel egymásba kapaszkodva viaskodtak napokon át a halállal, míg dédnagymamám, Bacskó Anna nem bírta tovább.

– Hagyd meghalni szegényt! – mondta nagymamámnak, és a napok óta virrasztó, holtfáradt aszszonyt szelíd erőszakkal elvezette az ágytól. Janika pedig lehunyta a szemét örökre. Megtért a mennyországba, mert ő csak oda térhetett.

Amikor a temetőbe járok, pillantásom óhatatlanul az egyre fogyó kis sírhalmok felé siklik. Hiszem, tudom, hogy az anya és a fiú együtt van ismét az örök hazában egészségesen és fiatalon. És ott van a többi sírhalom kis gazdája is az édesanyjuk mellett, mert ahogy Szent Pál mondja, a szeretet nem múlik el soha. Az édesanyjává bizonyosan megmarad örökre. ■ **PI.**



Soha nem látott tömeg, mintegy félmillió zarándok vett részt az idei Csíksomlyói Búcsún. A Pünkösdi szombatjára érkező hatalmas emberáradatot Csíkszereda városa viszonylag könnyen fogadja, mindössze néhány perces várakozás után mindenki talál parkolóhelyet, ahonnan legfeljebb egyórás gyaloglással elérheti a Nagy- és Kisomlyó hegy közötti nyeret a szabadtéri szentmise színhelyét.

Csíksomlyó már török előtti időkben is búcsújáró hely volt, de igazából 1567-től, 440 éve került a nagybúcsú napja Pünkösdi szombatjára. Ezen a napon győzték le a katolikus székelyek protestáns térítő szándékkal érkező János Zsigmond fejedelem seregét.

Miközben a férfiak a gyergyóalfalui István pap vezetésével a csatába mentek, az asszonyok, gyer-

rekek, öregek a csíksomlyói Szűzanya szobránál imádkoztak. A győzelem egy csodával ért fel, ahogyan az is, hogy ez a történelmi Magyarország határán lévő település mára a világ magyarságának a legfőbb gyülekezőhelye lett. Az idei búcsún, Amerikából, Ausztráliából is érkeztek zarándokok, de palócként büszkén fedeztem fel a nógrádi falvak zarándokait. Ma már nem csak a katolikusok ünnepe a búcsú, de a protestáns hívők és a vallásukat nem gyakorló hazafiaké is.

Nekünk, palócoknak is van búcsújáró helyünk: Szentkút. Voltak évek a szovjet elnyomás idején, amikor százezren is összegyűltek a Nagyboldogasszony napi búcsún, ma viszont csak 15–20 ezren vesznek részt. Jó lenne, ha mi palócok is oda tudnánk hívni a szentkúti Szűzanya lábához a magyarokat, mint a székelyek. s talán eljön az idő, amikor a mi Gyürki-hegyi keresztünkhöz is így jönnek majd honfitársaink. ■

pekár

Hősi halottainkra emlékezünk

Ma is nehéz az emlékezés

Május utolsó vasárnapja nem csak a gyermeknap, de a magyar hősök emléknapja is. Még az első világháború idején hoztak törvényt a megünnepelésére, de a szovjet impérium alatt nem volt szabad háborúban elesett katonáinkra emlékezni, hiszen őket fasisztának tartotta a hatalom. Ma már nincs ilyen tiltás, csak a lelkiismeretünkön múlik, hogy megemlékezünk-e azokról, akiknek a neve felkerült a hősök sírjára. Azokra, akik a haza védelmében, véres küzdelemben haltak meg, vagy idegen földön veszték el, fagytak halálra.

Herencsényi Hirmondó • Herencsényi polgárainak tájékoztató magazinja • Megjelenik minden hónap utolsó hetében • Kiadja: Herencsényi község önkormányzata
Felelős kiadó: Juszti Józsefné polgármester • A szerkesztőség címe: Herencsényi Főút, 2677 Herencsény, Kossuth út 50. • Felelős szerkesztő: Pekár István, tel: 303-436-115, e-mail: pekar55@t-online.hu • Szerkesztőségi titkár: Ambrózi Erzsébet, tel: 35-357-459, e-mail: szandai_jozsef@t-online.hu • Nyomdai munkák: Agroinform Kiadó és Nyomda Kft., 1149 Budapest, Angol u. 34. • Ügyvezető: Bolyki István • Nyomdai előkészítés: Mahr János • Operátorok: Sándor Anna, Soós Éva • Lapunk szerzői: Ambrózi Erzsébet, Csizsik Róbert, Lukács Rita, Pekár István, Pszota Csilla, Szandai József, Szedlák Dorina, Varga Judit • Fotó: Bohanek Miklós, Pekár István

Az I. és II. világháború idején a behívót a herencsényi férfiak is megkapták, s a parancsnak engedelmeskedve bevonultak. Közülük sokan nem tértek vissza. Egyikükről, Szedlák Jánosról kérdeztük meg testvérhúgát, *Szandai Józsefné Szedlák Máriát*.

Mikor sorozták be Szedlák Jánost?

Úgy emlékszem, hogy 1942-ben, 22 évesen kellett bevonulnia a tényleges katonai idejét letölteni. Akkor már felesége és egy kislánya volt. Ungváron, az aknavetőknél szolgált.

Ungvár elég messze van. Milyen gyakran jöhetett haza a családjához?

Két év alatt jó, ha háromszor volt itthon, levelet is ritkán kaptunk tőle. Egyszer Húsvétra hazajöhetett. Édesanyám nagyon örült, mindig hazavárta. A felettesét, Szandaváry főhadnagyot a családjunk többször is vendégül látta. A főhadnagy is az aknavetőknél szolgált, de légnyomást kapott. Rosszul hal-

lott, és az egyensúlyával is baj volt. Úgy kellett vezetgetni. Vele volt Bódi Béla tizedes is. Tőlük hallottunk híreket Janiról.

1944-ben már kiterjedt harcok folytak az országban. Érezhető volt a háborús hangulat Herencsényben is?

Lövéldözés, ágyúzás csak a front alatt volt, amikor az oroszok kiszorították a németeket. Szécsénynél voltak a nagy harcok, de idáig elhallatszott. A faluban sok katona megfordult. '44-ben bejöttek a németek, aztán az oroszok. Beszállásolták magukat az istállóba, házakba. Mindenünket megették! Amikor ezek végre elmentek, jöttek a román csend-fenntartók. Őket kapával-kaszával zavarták ki az erdőbe a herencsényiek.

Nagy bátorságra vall. Gondolom, ekkorra már alig volt férfiember a faluban...

Igen. A katonák a háborúban voltak, a fiatalabbakat elvitték leventének, csak az idősek maradtak. Aztán jött egy parancs, hogy nekik

is menni kell csend-fenntartónak. Édesapám is ott volt 3 hónapig.

Hogyan szereztek tudomást az elesettekről?

Hát, általában levélben értesítették a családot. De mi hivatalosan nem kaptunk hírt a testvéremről. Amikor megtudtuk, hogy jönnek a vonattal a katonák, édesapám is befogott, és elment a nándori állomásra. Sokan megjöttek, de Jani nem, hiába vártuk. Suttogták, hogy talán felrobbant az aknavető. A holttestét nem találták meg, eltűntnek nyilvánították. Nagyon fájdalmas volt. Édesanyám még évek múlva is várta haza. Az életben maradtak közül többen megfogadták, hogy ha hazakerülnek, keresztet állíttatnak. Így volt ez már az első világháború után is, akkor csináltatta Teplánszki Ignác a Gyürki-hegyi keresztet. Hevér András pedig fogadalmat tett, hogy ha épségben hazatér, szombaton soha nem dolgozik, és ezt élete végéig meg is tartotta. Ellátta az állatokat, kisöpörte az udvart, és elment a templomba. De nagy munkához soha nem fogott szombaton.

Hogyan élte meg a család egy gyermek, egy apa, egy férj elvesztését?

Ez egy örök fájdalom a családnak, nem szívesen beszélek róla. Egy özvegyen maradt fiatalasszony, egy apa nélkül felnőtt lány, egy fiatal, élet erős gyermekét elvesztő szülő fájdalmát nem lehet szavakba foglalni. ■ **Ambrózi Erzsébet**

Egy élet emléke

Szeretett nagynéném, Szikora Józsefné Pszota Katalin családi iratai között találtam három levelezőlapot. Kettőt a férje írt, egyet a férjéről írták, aki 1943 januárjában tűnt el a Don-kanyar poklában. Az utolsó levele már nehezen olvasható, mint egyszerű parasztember sok helyesírási hibát is vétett, vesszőt, pontot nem használt. Én a javított változatot adom közre. A másik levelet Füzér Imréné héhalmi lakos írta Szikora József vőtársának, Barát Józsefnek.

Szikora József tábori lapja

Kelt levelem I. 11-én

Kedves feleségem és kedves kisgyermekem és kedves édesmamám és kedves édesapa, Margitkám. A legjobb egészséget kívánok mindnyájuknak, hála Istennek még nekem is megvan, amit viszont kívánok. Kedves feleségem, nem kaptam lapot tőletek, csak múlt hónapi tizen-

hetedik lapot. Nem tudom, hogy ti kaptatok. Ha tehetitek, írjatok, hogy vagytok. Hála Istennek egészséges vagyok, az időjárás még olyanforma, mint odahaza, még nagy hideg az idén nem volt. Írd meg, hogy segílyt hogy kapsz, már többet kell, hogy kapj. Isten áldjon meg benneteket!

Füzér Imréné levele

Mélyen tisztelt Józsi bácsi!

Bizony már azt is gondolták, hogy nem akarunk válaszolni levelekre. A férjem két hete hogy leszerelt, három hétig volt Gyöngyösön megfigyelőben. Mikor elmentem hozzá, mindjárt kérdeztem, mi történt Szikora bácsival, és a többi ismerősökkel. De sajnos ő sem tud többet, mint az értesítés, mert csak szeptemberben voltak együtt, négyfelé osztották őket. Osztrogoszból Imrééket Szagonyba, Szikora bácsiékat Likovóba és még két faluba. 5 kilométerre voltak egymástól, de ő sűrűn járt

át oda is, mert kocsis volt és többször beszéltek egymással. Jó nézett ki csak mindig nagyon vágyott haza, mindig azt kérdezte, hogy Füzér testvér mit halasz, mikor megyünk már haza? Augusztusban mentek ketten Imrével kocsival, és megtámadták az orosz repülőket. A fűbe vágták le magukat és a bombák nagyon közel estek le hozzájuk. A lovak elszaladtak a kocsit összetört. Azt mondta Imrének, testvér, nem megyünk innen haza soha. Január 17-én Likovóból három kocsis ment át Szorgorszkba lisztért, de vissza már nem mehettek, jött a parancs, hogy az orosz ott van, és több onnan vissza, sem a másik faluból nem jött, ha valami nem érte.

(Imre) Azt hiszi, hogy több mint valószínű foglyul estek, mert érdeklődött a csoportosításnál, de közülük a három kocsison kívül egy sem volt, azok meg nem tudtak semmit, mert hajnalba eljöttek. Az ő (Imre) eljövetele is egy órán múlt, akik késtek azok ott ragadtak öközlük is. Ő éppen őrsegen volt, és hamarabb összekapta magát, mint akik aludtak.

Nagyon sajnálta ő is és én is, mert jó ember volt. Még a Jó Isten hazaségítheti a fogságból, magyarokat nem bántják. Többet nem tud, mert ők is be voltak kerítve.

Isten áldja meg mindnyájukat, kedves Szikoráné asszonyt is, a bíró urat, tiszteljük mindnyájukat és jó egészséget kívánunk. A jó Isten segítse haza a kedves férjét. Maradok tisztelettel. ■

Füzér Imréné

Héhalom Nógrád megye

A pedagógusokat köszöntjük

A legjobbat nyújtani, erőn felül is!

Nem is gondolnánk, de településünk történetében az iskolajellegű oktatás közel 700 éves múltra tekint vissza. Mai, Cserhátsurányban működő iskolánk 1960. október 20. óta viseli Tessedik Sámuel nevét, és 1996-tól intézményfenntartó társulás keretében működik. Iskolánkról kérdezem Sztancsik József igazgatót.



Sztancsik József igazgató

– *Mi az, amit az iskolánkról tudni kell?*

– A Tessedik Sámuel Általános Iskolában kis létszámú, családias hangulatú osztályok működnek. Személyre szabott oktatásban, nevelésben részesülnek a gyerekek. A tankönyveket ingyen kapják diákjaink, és az étkezést nagy kedvezménnyel tudjuk biztosítani. Alsó tagozatban évek óta rendszeres felzárkóztatással, igény szerint fejlesztésekkel segítjük gyermekeinket, logopédus igénybevételével. Korábbi próbálkozásainkat követően a 2005/2006-os tanévtől kezdődően új módszert vezettünk be az írás, olvasás és számolás oktatásában, mely hatékonyan bizonyult. Iskolánkban jól felszerelt számítógéppark áll rendelkezésre és minden géphez szélessávú Internet csatlakozik. Diákjaink számítástechnika órán, valamint szakkörön sajátíthatják el a számítógépes alapismereteket. A számítógép és a multimédia oktatásunk szerves része.

Két élő idegen nyelvet, németet és angolt tanítunk. A 2005/2006-os tanévtől lehetőséget biztosítottunk alapfokú angol nyelvvizsga letételére, egyelőre diákjainknak, majd folyamatosan a régióban élők számára is. Terveink szerint a 2007/2008-as tanévtől kezdődően külön nyelvi labor áll majd rendelkezésre a nyelvet tanulóknak. Diákjaink évek óta jól szerepelnek az angol nyelvi versenyeken. Tervezzük a német nyelv oktatásának erősítését is, mivel a térségben az iparfejlesztés, a vendéglátás és falusi turizmus területén erre mutatkozik igény.

Intézményünkben a 2005/2006-os tanévtől alapfokú művészeti képzés folyik, modern tánc, ke-

rámiaakészítő és színjátszó tanszakkokon szerezhettek bizonyítványt tanulóink. Kerámia műhelyünk és tánc „tanodánk” is jól felszerelt, minden kellékekkel ellátott. A tanszakkokon heti 4 órában tartunk foglalkozást. Oktatásunkat szabadidős elfoglaltságokkal, szakkörökkel, korrepetálásokkal egészítjük ki, hogy minden diák találjon magának értelmes, hasznos elfoglaltságot. Az idei évtől hagyományőrző íjászszakosztály indult. Az iskola minden évben szervez tanulmányi kirándulásokat, biciklitúrákat.

– *Hogyan zajlanak az iskolai ünnepségek?*

– Rendezyeinket a települések lakóival közösen ünnepeljük. Idén 15. alkalommal 2007. május 11–12-én rendezzük meg a Tessedik napokat. Most is, mint mindig két napos. Pénteken kulturális programok vannak: vers és prózamondó verseny, népdaléneklés, környezetvédelmi vetélkedő, kézművesség. Szombaton sport nap van: tollaslabda, kispályás foci, gyaloglás, duatlon. Ide vendégeket is várunk: Salgótarján, Balassagyarmat, Magyarnándor, Bercel, Szanda, Mohora és Nógradkövesd érdeklődő diákjait.

– *Milyen eredmények fűződnek az iskola nevéhez?*

– Az iskola nyelvtan és matek versenyekben első, második he-

lyezéseket ér el. Sportéletünk évek óta „húzó” ágazat. 1994 óta minden évben eljutnak diákjaink az országos döntőkre. 2004-ben a duatlon diákolimpia országos döntőjében iskolánk 296 csapatból a 9. helyen végzett. A jó folytatás garanciája a rendelkezésünkre álló, jól felszerelt tornaterem, a jó színvonalú képzés, valamint a heti 6 óra tömegsport foglalkozás. 2005-től igény szerint szervezzük úszásoktatást tanulóink számára.

– *A jövőre nézve milyen tervek vannak az iskolával kapcsolatban?*

– Terveink között szerepel a 2008/2009-es tanévtől az erdő-, mezőgazdálkodás és gyógynövénytermesztés szakok bevezetése.

– *Önnek milyen tervei vannak a jövőben?*

– Nyáron világsúcsot akarok dönteni, mely 8500 km nonstop triatlon. Ez körülbelül 14 nap. Az útvonal odafelé Magyarország, Erdély, Horvátország, Szicília. Visszafelé Horvátország, Ausztria, Németország, Lengyelország, Ukrajna és végül Magyarország. Ez az ideai tervem.

*

**A tanári kar szeretne egy mindenki által szerethető, partnerközpontú iskolát megteremteni, ahol jól érezheti magát a diák, a tanár, jó a fenntartónak és a szülőnek. Mindezt úgy, hogy olyan piac-
képes tudást biztosítanak gyermekeink számára, amivel jó alapokat teremtenek a pályaválasztáshoz és a továbbtanuláshoz. ■**

Szedlák Dorina

Gondolat a kisiskolákról

Számos legendás tanár néni, tanár bácsi, nevelgette a pulyákat generációkon keresztül, és írta a falusiak kérvényeit, tanította a verseket. Vezeték az önképző köröket, szindarabokat tanítottak és adták elő a falu lakosaival a falu lakóinak. Előbb csűrökben, majd kultúrházak, művelődési házak jöttek létre ahol a falu életének adtak teret. Szinte minden falunak volt focicsapata, színjátszó csoportja, énekkar

ra vagy dalárdája, az már csak természetes volt, hogy mindez az iskola köré szerveződött. Ezek a csoportok nem feltétlenül a magas színvonalú előadásokkal segítették a falu életét, hanem azzal, hogy közösségeket alakítottak, működtek, segítettek az önbecsülés, a személyes identitás kialakításában az együvé tartozás érzésének megteremtésében, a kreativitás fejlesztésében és csapat-

munkára neveltek. Az iskolások számára is olyan példát mutattak, ami követhető lehetett.

Ma szinte minden szlogenünkben azt hangoztatjuk, hogy csak a művelt, jól felkészült emberek számára lehet jó otthon a közös Európa. Azok számára, akik értik az angol nyelvet, jól kezelik a számítógépet, és jól teremtenek kapcsolatokat, ügyesen dolgoznak teamekben. Sőt a racionalizált monetáris politikánk megköveteli minden intézménytől, hogy racionálisan gazdaságos legyen.

Meggyőződésem, hogy eredményes munka, racionális gazdálkodás nélkül bármilyen intézmény életképtelen, ám ezt nem külső politikai ráhatásokkal kell eldönteni. De törődnünk kellene a valóságos értékkeremtéssel is.

Tudom, sokan mosolyognak ezen, és a „valóságos értéket” nem tartják közgazdasági kategóriának, így ez nem is elemezhető gazdasági tényezőként. Ám, hogy az intézkedéseknek köszönhetően családjuktól, falujuktól, az addig meghatározó közegüktől egész nap távollévő gyermekek közül sokkal többen „elcsúszhatnak”, ez szigorú tény, és amikor szakképzettség nélkül, munkanélküliként, esetleg bűnözőként, börtönben találkozzunk velük, akkor már komoly gazdasági tényező is.

Az a gyermek, aki 6–10 éves korától napi 8–9 órát van távol a lakóhelyétől, majd otthon még 2–3 óra egyéni foglalkozása van, már nem igazán a település klasszikus értelemben vett lakója. Ám kétségkívül az iskola településének sem, tehát igazából egy kicsit gyökértelenné válik. Mivel szabadidejének jelentős részét kénytelen utazással tölteni, nehezebben alakulnak ki olyan önszerveződött teamek, amikben kreatívan tudnák használni saját, vagy településük hasznára az addig tanultakat.

A felmérések tanulsága szerint a magyar diákok a megtanult dolgok használni tudásában maradnak el leginkább a világtól! A kistérségi, regionális iskolaközpontokban működő iskolamodell (a mindenáron centralizált) csak erősíteni fogja ezt a folyamatot. Mint ahogyan a folyamat mellérendelt életforma is ezt a lemaradást fogja erősíteni. A szabad iskolaválasztással komoly lehetőséget adtunk azoknak, akik jobb, vagy más adottságaiknál fogva helyben nem megoldható speciális képességgel tehetik teljesebbé életüket.

Tény az, hogy a jelenlegi szabályozók mellett fél millió forint körüli finanszírozást visz magával minden gyermek. Így már ugye érthető, hogy miért megy a harc és alakulnak a lobbik? Az úgynevezett

„sztár” iskolák a mindennapi politika és gazdaság által saját arcukra formázottan, nagy lendülettel gyűjtik a félmillió forintokat, a gyerekek pedig majd lesz valami. Úgy tűnik, hogy jól működő kisiskolák mennek tönkre, hogy emberarcú, falusi intézményeket kell bezárnunk.

Ha elvisszük más településre iskoláskorú fiataljainkat, hogyan alakíthatunk bennük felelősséget saját pátriájuk iránt? Érezheti-e majd, hogy mindent megtettek egymásért falu és ember? Valószínű, hogy nem!

Nekem e sorok írójának, egy kistelepülés igazgatójának, tanárának jut a feladat, hogy a hozzánk járó gyerekeknek megmagyarázzam az őket érintő intézkedéseket, hogy ma ugyan nem divat, de valamilyen szinten hazaszeretetre neveljük őket, valamint a jól végzett, tisztességes munka és a tudás becsületére.

Közel a nyugdíjhoz legyek annyira megértő, hogy emelt fővel, dalolva, segítsek az általunk működtetett (kis létszámán túl minden egyébben jó színvonalú) iskola felszámolásában. Mindez mellett magyarázzam meg az ebben érintetteknek, diákoknak, szülőknek, kollégáknak, hogy ez így jó, ez így gazdaságos ■

Sztancsik József

Ezt a gondolkodásra készítő cikket cserhátsurányi iskolánk igazgatója írta, egy hosszabb írás rövidített változata. Volt idő, amikor a nagy államférfiak mellett még a hírhedt diktátorok is hangoztatták, hogy a tanítók végzik a társadalom leghasznosabb tevékenységét. Ezt mára mintha elfelejtettük volna, de megfogyatkoztak azok a legendás tanárok is, akik egy életre adtak útravalót a kisdíákoknak. Ez az írás bizonyítja, hogy nekünk még jutott a kivételesek közül. (szerk.)

Gyerekek, vigyázzatok értékeinkre!

Hamarosan itt a nyár, számotokra a gondtalan szünidő, a játék, a kalandok idősza. Ne feledjétek azonban, hogy a leggondtalanabb játék közben is vigyázni kell közös értékeinkre. Nézzétek meg a török templomot, a falukemencét! Olyan rombolásokat látni mindkettőn, amelyek rendbe hozatala bizony sokkal többbe kerül a községnek, mint az az öröm, amit akkor éreztetek, amikor ilyen állapotba hoztátok.

Herencsény öregedő falu, ezért ti számunkra különösen kedvesek vagytok, hiszen egyszer ti lesztek a falu fenntartói, gazdái. Ti fogjátok gondozni sírjainkat, őrizni emlékeinket. Amit tönkretesztetek, azt magatoktól veszitek el. Olyan játékokat találjatok ki, amelyek nem mások munkáját pusztítják el!

A török templom körülbelül hétszáz éve épült, valamikor a tatárjárás után. Átvészelte a törökdúlást, a Rákóczi szabadságharcot, a világháborúkat, az egész országban kevés hasonló épület van. A kemence régi paraszti értékeinkre emlékeztet minket. Egyszer ti is megérintitek majd értéküket, de addig is vigyázni kell rá. Kedves Szülők!

Hozzatok is fordulok, hiszen ti vagytok felelősek gyermekeitek cselekedeteiért. A törvény szerint anyagi felelősséggel is tartoztok károkozásuk után, de ne a rideg jogszabályok rendezzék kis közösségünk belső viszonyait, hanem az egymás iránti felelősség és tisztelet. Kérlek titeket, beszélgetsetek el gyermekeitekkel, figyelmeztessétek időnként őket a fent leírtakra.

Szép nyarat, sok örömet kívánok mindenkinek!

Pekár István

Jeles napok májusban

A magyar nyelvterület nagy részén május 1-jére virradó éjszaka állították, illetve állítják a májuszfát. A májuszfa, a zöld ág a természet megújulásának a szimbóluma, és legtöbb esetben az udvarlási szándék bizonyítéka, szerelmi ajándék is. A májuszfa-állításnak két jellegzetes formája ismert: az egyik a lányos házakhoz vitt májuszfa, a másik a középpületek, kocsmák előtt felállított májuszfa.

A lányok számára állított májuszfa korábbi jelentéstartalma elhomályosulóban van. A Nyitra vidéki falvakban a századfordulón a nagylányság elismerését jelentette. Ettől kezdve mehettek bálba, táncmulatságra, s udvarolhattak nekik a legények.



A májuszfa a komoly udvarlási szándék jele volt. Például az egyeki legények számára a karácsony, a József-napi búcsú után a május elseje jelentette a harmadik alkalmat komoly szándékaik bizonyítására.

Flórián (május 4.) a tűzoltók és tűzzel dolgozók védőszentje volt. A Mura-vidéken Flórián napján nem asszony, hanem férfi rak tüzet. Mielőtt tüzet gyújt, a kezét megmossa és szétpermetezi a vizet, hogy ne okozzon a tűz veszedelmet. Lendva környékén azonban ezen a napon egyáltalán nem raknak tüzet. A század elején még a göcseji falvakban a kovácsok sem dolgoztak, és kenyeret sem sütöttek.

Szegeden a sörfőzők, fazekasok, tűzoltók, kézművesprókok patrónusa volt. Szegeden a sör tréfás neve *flóriánvíz* volt. Század eleji göcseji leírás szerint néhol ősi módon tüzet gyújtottak ezen a napon: napfelkelte előtt élőfa vastagabb, száraz ágán át kötelet dobtak és addig húzogatták, míg lángot vett. A falu ezután erről gyújtott tüzet.

Május 12, 13, 14 Pongrác, Szervác, Bonifác napja. A szentek legendája és az időjárással kap-

csolatos megfigyelés között nincsen összefüggés, a néphagyomány azonban teremtett. Topolyán úgy tartották: „Pongrác kánikulában subában megfagyott, Szervác a Tisza közepén víz nélkül megfuladt, Bonifácot pedig agyoncsipkedték a szűnyogok – ezért haragszik ránk emberekre és évről évre visszajönnek, hogy bosszantának bennünket”. Berettyóújfalui rigmus szerint: „Szervác, Pongrác, Bonifác megharagszik, fagyot ráz”. Nagydobronyban úgy tartották, ha fagyosszentekkor nagy a hideg, akkor rossz termés várható. Zagyvarékason úgy vélték, ha fagyosszentekkor nincs felhő, akkor sok bor lesz.

Orbánt (május 25.) a néphagyomány a fagyosszentek közé sorolja. Az Orbán-napi hideg a szőlőnek árt a leginkább, ezért sokfelé szob-

rot emeltek számára a szőlőben, és Orbán-napon körmenetben keresték fel. A szőlőtermelő falvak a szőlőhegy védelmét és a bő termés biztosítását várták tőle. Az Ipoly mentén *Urbánkának* nevezték, tiszteletére kőszobrot vagy kápolnát emeltek.

Pünkösöd neve a görög *pentekosztész* 'ötvenedik' szóból származik, ugyanis ez az ünnep a húsvétot követő ötvenedik napon kezdődik. Pünkösöd a húsvét függvényében mozgó ünnep, május 10-e és június 13-a között. A magyar pünkösdi szokások a keresztény ünnephez kapcsolódnak ugyan, de számos olyan szokás és hiedelem őrződött meg, melyek legfeljebb csak az elnevezésükben köthetők pünkösdhez. Pünkösdi királyválasztás, pünkösdi királynéjárás, pünkösdi zöldágazás, májuszfa, valamint pünkösdi mulatságok, táncok, játékok. ■

Varga Judit

Magyar évfordulók

Május 29. 1867-ben elfogadásra került a kiegyezési törvény, amely véget vetett az 1848–49-es szabadságharc utáni megtorlás és önkényuralom időszakának. Magyarország Ausztria egyenrangú társállamává válik. A kiegyezés jóvoltából Erdély újra Magyarország része lesz.

Június 1. „S nyögte Mátyás bús hadát Bécsnek büszke vára” – e napon vonult be Mátyás királyunk Bécsbe 1485-ben.

Június 4. A magyar történelem legszomorúbb napja. 1920-ban a napon írták alá az első világháborút lezáró, az ezeréves Magyarország feldarabolását szentesítő trianoni békeszerződést. Hazánk elveszítette területének 72 százalékát, európai középhatalomból a kis népek sorába került.

Június 16. Ezen a napon tért haza Lengyelországból II. Rákóczi Ferenc 1703-ban, hogy az ekkor kibontakozó magyar szabadságharc élére álljon.

Június 23. 1606-ban e napon kötött meg a bécsi béke, amely egyetlen sikeres nemzeti felkelésünk, a Bocskai-szabadságharc záróokmánya. Évszázadokra adott hivatkozási alapot és mozgásteret a magyar függetlenségi politikának. Tartalma (nádori tisztség, magyar hivatalnokok visszaállítása) lényegében arra nyújt biztosítékot, hogy a Habsburgok nem német-római császárként, hanem magyar királyként uralják Magyarországot – tehát nem meghódított (osztrák örökös) tartományként, hanem különálló országgént, a Magyar Szent Korona jogán, ebben különbözve például a csehektől, akik 1620-tól egészen az első világháború végéig osztrák örökös tartományként nélkülözték függetlenségüket.

Június 27. Szent László királyunkat 1192. június 27-én avatták szentté Nagyváradon.

Nehéz helyzetben a HSE

A Herencsényi Sportegyesület (HSE) a 1960-as években alakult meg. Több híres labdarúgó is megfordult a csapatban, így Szalai István aki egészen a válogatottságig vitte, illetve Gyimesi Gábor, aki több NB-s mérkőzésen is szerepelt már. A Herencsényi SE-ben jelenleg egy szakosztály működik ez a labdarúgás. A herencsényi sport irányítását 1995-ben vettem át Keresztúri Tiborral, akkor még aktív labdarúgóként. Azóta a csapat mindenese vagyok, voltam pénztáros, sportelnök, pályagondnok, szertáros, edző stb.

Jelenleg hivatalosan Keresztúri Tibor a sportelnök, én a csapat gazdasági vezetője vagyok, de ha kell festem a pályát, nyírom és szedem össze a fűvet, mosom a mezeket, összeállítom a csapatot, intézem az igazolásokat, sportorvosokat, játékos engedélyeket, írom a jegyzőkönyvet, és kifizetem a keletkezett költségek után a számlát.

Természetesen nagyon sokan és sokszor segítenek. Itt szeretnék köszönetet mondani a sok éves segítségért elsősorban Keresztúri Tibornak, illetve rajta kívül Gyurovics Jánosnak, Bacskó Zsoltnak, Babcsán Gábornak, Szabó Tibornak, Praszna Lajosnak, Kerekes Ottónak, Fábián Lászlónak, Jusztin Sándornak, Demkó Györgynek, Magyar Andrásnak, Kalmár Lászlónak. Ezek az emberek nagyon sokat tettek azért, hogy még Heren-

csényben van labdarúgás, illetve a labdarúgó pályáról elismerően szóljon bárki, aki bejön a faluba. Köszönetet mondok a mindenkori polgármesternek, így különösen Jusztin Józsefnek, Fazekas János jegyzőnek, illetve azoknak a szponzoroknak, akik az évek során támogatták a csapatot, és hozzájárultak ahhoz, hogy a csapat működőképes maradjon.

A HSE az őszi rossz szereplése miatt a remek tavasz ellenére is csak a tabella középső részén található meg. Tavaszai eredmények: Csitár-HSE 1-4, Szanda-HSE: 4-4, HSE-Csesztve 3-1, Ipolyvecze-HSE: 2-4, Ipolytarnóc-HSE: 2-4, HSE-Nógrádmárcal: 7-2, Mohora-HSE: 1-0. Kiemelkedő teljesítményt nyújtott: Jusztin Péter, Kalmár László, Bobák Róbert és Baranyai Zoltán. A 2005/2006-os bajnokságban a csapat második helyen végzett, egy ponttal maradt le az első helyezett Magyarnándortól és a feljutástól. Jelenlegi csapat tagjai: Baranyai Zoltán, Gyurovics János, Kerekes Gábor (kapusok) Tácsik Kálmán, Kiss Péter, Balázs Krisztián, Hajdú Roland, Szabó Tibor, Bucsánszki Csaba (háttvédek) Jusztin Szabolcs, Jusztin Péter, Jusztin Balázs, Mezőhegyi Csaba, Szilfai Attila, Magos Csaba, Magyar Gábor, Burger Gábor, (középpályások) Bobák Róbert, Holes Dávid, Kalmár László, Keresztúri Tibor,

Keresztúri Csaba (csatárok). A csapat segítői: Jusztin Sándor és Magyar András (edzők).

A Herencsényi SE jelenlegi célja az életben maradás és a folytonosság fenntartása. Én úgy gondolom, mikor a herencsényi önkormányzati képviselők megszavazták a költségvetést és ennek során a HSE-re szánt támogatást lecsökkentették 300 000 Ft-ra, aláírták az egyesület halálos ítéletét (lelkük rajta). Biztos vagyok benne, hogy ennyi pénzből nem lehet nevezni a csapatot a következő bajnokságban. Hiszen csak a nevezési díj, pályahitelesítés, igazolások, játékos engedélyek több mint 100 000 Ft-ba kerülnek és még a fiúk nem is rúgtak labdába. Ezért ezt a testületi döntést kevésbé megalapozottnak tartom. Ha ez volt a végső döntés, felelőtlen dolog volna részemről a fiúkkal, a csapat tagjaival szemben, ha azt ígérném, hogy tovább csinálom.

A csapat jelenlegi életkora körülbelül 26 év, ami egy focicsapatnál úgy gondolom ideális. Az utánpótlás helyzete egyre nehezebb a mai digitalizált korban a gyerekek szívesebben ülnek a számítógép, illetve a tévé előtt. Herencsény viszonylag szerencsés helyzetben van, mert a szomszédos Cserhátsurányból is szívesen jöttek, és Herencsényben is akadt minden évben egy-két tehetséges gyerek. Csak reménykedni tudok, hogy a jövőben még sokáig lesz labdarúgás Herencsényben, és a felsorolt sportemberekből mindig lesznek, akik összefogják a helyi fiatalokat. ■ **Pifka Vencel**

Az állami megszorítások miatt a község költségvetésében mintegy 26 milliárd forintos hiány mutatkozott. A képviselőtestület minden költségvetési csökkenésével 5 millió forinttal szűkítette a községi kiadásokat. Ennek során a sportkör költségvetése 400 000 forintról 300 000 forintra módosult.

(szerk.)

Elfeledett ételeink

Nagymamáink idejében a szegénység, az alapanyagok szezonális jellege sok háziasszonyt kényszerített olyan ételek elkészítésére, amivel takarékoskodhattak, illetve az étrendet változatosabbá teheték. A korabeli viszonyok között bizony roppant leleményesek és igényesek voltak a gazdasszonyok. Ezúttal **Bacskó Jánosné** két receptjét adjuk közre.

Ambrózi Erzsébet

Rántott oldalas

A disznó levágásakor megfüstölt oldalast feldarabolták és egy vasárnapi bablevésbe belefőzték. Amikor az oldalas megfőtt, kiszedték a levesből. A babot siflivel gazdagították. A megfőtt oldalast bepanírozva zsírban kisütötték és főtt törött krumplival második fogásként tálalták.

Krumplibukta

Finom és könnyű elkészíteni, még ma is sokan szeretik. A krumplit megfőzzük annyi vízben, amennyi éppen ellepi, majd kiszedjük és áttörjük. Az áttört krumplihoz lisztet, sőt keverünk. Amikor összeállt, a főzővízbe kanállal beleszagatjuk. Hagymás zsírral, túróval, vagy forró zsíron megfuttatott savanyú káposztával igen finom.

A sertéspestisről

A közelmúltban Herencsény külterületén lelőtt vaddisznóból a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Állategészségügyi Diagnosztikai Igazgatósága (korábban Országos Állategészségügyi Intézet) sertéspestis vírust mutatott ki. A vírus tehát itt van a közelünkben, közös feladatunk megakadályozni, hogy a házi sertés állományba átkerüljön.

A betegséget vírus okozza. A vírus ellenálló képessége nagy, beszáradt állapotban hónapokig fertőzőképes maradhat, a rothadás hatására viszont gyorsan elpusztul. **Pácolt, füstölt húsban hónapokig, fagyasztott húsban évekig életben marad.**

A főzés, sütés hatására elpusztul, a húsiparban a húskészítményeket legalább 5 percig 82 °C-on hőkezelik, ezáltal a sertéspestis kórokozója elpusztul.

A sertéspestis vírusa csak a sertést és a vaddisznót betegíti meg. Emberre nem veszélyes.

Hogyan kerülhet be a vírus az állományunkba? Beteg vagy még egészségesnek látszó de már a betegségben lappangó élő állatok váladékával (bél-sarával, vizeletével, könnyével, vérével, orr-vagy garatváladékával), szennyezett tárgyakkal, és magával a hússal.

A betegség tünetei: magas, 41–42 °C-os láz, mely akár a fertőződés után 2 nap múlva is megjelenhet, miközben más tünet nem jelentkezik. A betegség lappangása 3–6 nap. Előfordulhat gyors elhullás, máskor a láz kialakulása után 1–2 nap múlva jelentkeznek a betegség egyéb tünetei. Bágyadság, imbolygó járás, ásítozás, hányás, étvágy csökkenés majd megszűnés. A bélsárürítés kezdetben szűnetel, majd hasmenés (akár véres is) jelentkezik. Észrevehető még: nyálkás, nyálkás-gennyes kötőhártyagyulladás (csipa) és bőrvérzések. A légzés egyre nehezebbé válik, gyakori a köhögés.

A beteg állatok egy része mindenféle gyógykezelés nélkül magától is képes meggyógyulni. A súlyos körképet mutató állatok azonban előbb-utóbb elhullanak. Ezek az állatok feltűnően lesaványodnak, a hátsó testfél gyengesége miatt „fenik a lábaikat”.

A betegség megállapítása a tünetek alapján kórbonctani és intézeti diagnosztikai vizsgálatokkal történik.

A Szlovákiában az előző években vaddisznóban és házi sertésben megállapított sertéspestis után fokozott figyelemben részesítettük a hazai vaddisznó állomány egészségügyi helyzetét. Valamennyi Nógrád megyében elejtett vaddisznót a vérből történő sertéspestis-ellenanyag illetve belső szervekből (mandula, nyirokcsomó lép vese) történő vírus kimutatási vizsgálatnak vetettünk alá. Ezeket a vizsgálati anyagokat gyűjtöttük be a házi sertések magáncélú levágása alkalmával is. ■

Dr. Hegedűs Szilárd állatorvos

Olvasói levél

Köszönöm a herencsényi újság bemutató példányának elektronikus változatát. Ha őszinte akarok lenni, a maga nemében nagyon színvonalasnak, és jól szerkesztettnek tartom. Nem keverednek el a nagy újságok majmolásában, a saját léptéküknek megfelelő szerénységgel, annyit markolnak amennyit egy falu mérete és érdeklődése meghatároz. Azt viszont valóban színvonalasan találják. Lehet, hogy az egyediség is motivál, de a nagy napilapokkal ellentétben majdnem minden sorát elolvastam. Bevallom a romlatlansága az ügynöki befolyásolatlansága, az egészségügyi kérdésekben is politika mentessége oázisérzést keltő. Csak el ne rontsák!

Nem tudom, milyen témában tudnánk barátaimmal segíteni. Talán egy-egy apró, falut érintő megmozdulás rövid tudósításával, vagy apró szakmai tanácsokkal. Bulányi György páter azonban nálunk sokkal többre kompetens. Egyrészt mert ez egy „bokor” léptékű közösség, másrészt mert papi képzésének természete, egy kis közösség megszólítására az élet szinte minden mozzanatára vonatkozóan predesztinálja.

Üdvözléssel: **Bálint**

*

A levelet dr. Nagy Bálint írta, a neves növényvédelmi szakember, aki negyedszázados munkával a semmiből világhírű növényvédelmi és agrokémiai hálózatot alkotott. Ez is áldozatul esett a nyolcvanas évek hanyatlásának, majd a rendszerváltás kaotikus útkeresésének, de Nagy Bálint neve ma is fogalom. Legendás szigora, szókimondása ismeretében különösen értékesek dicsérő szavai. (szerk.)

Születésnapok

Május 2.	60 éves	Géczi József	Akácfa u. 11.
Május 4.	30 éves 25 éves	Fazekas Gábor Szandai Mária	Kossuth u. 74. Bajcsy u. 3.
Május 5.	25 éves 70 éves	Mészáros Péter Dropka Jánosné Hevér Ilona	Kossuth u. 2. Béke u. 17.
Május 12.	30 éves 60 éves	Fábián Attila Bucsánszki Istvánné Dropka Ilona	Kossuth u. 124. Kossuth u. 7.
Május 15.	50 éves	Szabó Károly	Kossuth u. 114.
Május 16.	75 éves	Hevér Józsefné Hering Teréz	Kossuth u. 156.
Május 17.	65 éves	Horák Józsefné Burgundi Erzsébet	Petőfi u. 27.
Május 22.	30 éves 45 éves	Csonka Kálmán Bacskó József	Kossuth u. 56. Kossuth u. 94.
Május 23.	65 éves	Hering István	Szabadság u. 8.
Május 29.	40 éves 80 éves	Balázs Imre Kalmár László	Kossuth u. 178. Petőfi u. 49.

Halottaink

Amikor meghal valaki, egy világ vesz el vele. Májusban három szeretett, köztisztelőnek örvendő testvérünk távozott közülünk.

Május 15-én meghalt **Herczeg Istvánné (Vajgel Erzsébet)**, Hunyadi u. 8. szám alatti lakos. Élt 79 évet.

Május 16-án meghalt **Barát István**, Béke u. 13. szám alatti lakos. Élt 85 évet.

Május 21-én meghalt **Barát Jánosné (Hovanecz Mária)**, Kossuth u. 33. szám alatti lakos. Élt 79 évet.

Emléküket kegyelettel megőrizzük!